

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N^o 40.

Løverdagen den 2den Oktober 1858.

2den Marg.

Indhold.

Anvisning til Faarestabs Behandling. — Gfødselbtngen. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Anvisning til Faarestabs Behandling.

(Udarbejdet af Professor E. Voegt.)

§ 1. Skabsygens Kjendetegn. Naar et Faar bliver smittet af Skabsygen, giver det dette snart tilkjende ved at vise Rø i Huden. Det søger hen til Steder, hvor det kan stubbe sig, eller det kradsler sig med Bagbenene fornemmelig henad mod Boven og Halsen. Snider eller river man et saadant smittet Faar paa Ryggen, mellem Døveladene, viser det Velbehag ved at bevæge Læberne. Undersøger man de Steder af Huden, hvor Rø vises, vil man — hos hviduldede Faar, — finde den rød, og man vil ogsaa snart opdage smaa Blemmer — Blegner —, der, naar de briste, efterlade en snart hvid, snart noget mørk Skorpe. Naar Sygdommen tiltager, vil Røen tillige tiltage i høj Grad. De syge Faar vise bestandig Urolighed, sparke med Bagbenene, og søge med Heflighed til Steder, hvor de kunne komme til at stubbe sig. Ulben begynder at falde af henad Ryggen, og der danner sig Saar langs Ryggen henimod Halen. Erholde Faarene da ikke godt og rigeligt Foder, afmagres de stærkt og faa da ofte vandige Hævelser under Huden. Dette er især Tilfældet med Faar, som om Sommeren have maattet leve paa fugtige eller siddende Havnegange, eller som om Vinteren have staaet i trange og varme Huse. Tager Sygdommen stærkt Overhaand, kunne Faarene næsten aldeles tabe Ulben og da ikke sjældent af Udtæring. Hos Faar, der om Vinteren holdes i gode og saa rummelige Huse, at der ikke samler sig megen Damp, og som dertil erholde godt og rigeligt Foder, vil Sygdommen almindeligvis vise sig mildere; den vil da ikke frembringe det ellers betydelige Tab af Ulb.

§ 2. De skabbede Saars medicinske Behandling. Det er i Almindelighed at bemærke, at Skabsygen hos Faarene er en Hudsygdom, som ikke lader sig ligestrem hæve ved indvortes Midler. Gulddommen funde og velforede Dyr ville, ved at blive smittede af Skabsygen, lide

mindre end svage og ubhungrede Dyr, og de Faar, som under Sygdommen erholde god Pleie rigeligt Foder, ville ialmindeligvis angribes i ringere Grad, end de Faar, som ere underkastede en sfjodesløs Behandling. Et svagt Dyr, som i stærkere Grad er angrebet af Skabsygen, vil, naar det faar Medikamenter, hvorved dets Sundhedstilstand idethele forbedres, ogsaa befindes at komme til at lide mindre af hin Sygdom, men denne lader sig dog ikke hæve ved saadanne Medikamenter. Da sygelige og svækkede Faar let kunne faa Udslæt paa Huden, som have Lighed med Skab, og som, naar Dyrets Sundhedstilstand ved indvendig givne Medikamenter forbedres, vil forsvinde, har dette givet Anledning til at antage, at man ved saadanne Medikamenter ogsaa har helbredet Skabsygen. Forøvrigt kan det ikke negtes, at den egentlige Skabsyge hos Faarene muligens undertiden kan hæves uden udvortes anvendte Medikamenter, men da dette kun i sjældnere Tilfælde sker, er det aldrig at stole paa. Til den udvortes Behandling kan anvendes forskjellige Salver og Bædster til Vaskning og Bading: 1) Terpentinsalve. 1 Pd. tyf Terpentin, 1½ Pd. almindelig tynd Tjære, 1 Pægel Terpentinolje blandes. 2) Tjæresalve. 1 Pd. Tjære, 1 Pd. Grønsæbe, blandes tilsammen under svag Opvarmning. 3) Potassosalve. 1 Pd. Potasse opløses i ¼ Pot Vand. Opløsningen bringes i Kog og tilsættes under stadig Omrøring 1 Pd. Tjære og 1 Pd. Grønsæbe. 4) Tobakksalve. 1 Pd. Tobaksblade hakkes i smaa Stykker, koges derpaa ½ Time med ½ Pd. Potasse og 2 Potter Vand. Den erholdte Tobakkslub fræsles Tobaksbladene og sammenkoges med 1 Pd. Tjære og 1 Pd. Grønsæbe, indtil Blandingen bliver noget tyf som Salve. De under No. 2, 3 og 4 angivne Salver kunne bruges som de ere, idet man indgnider dem paa de Steder, hvor Skabsaar bemærkes. De kunne ogsaa udvortes med varmt Vand i større eller mindre Mængde og heldes ned mellem Ulben, hvorved Bædsten af sig selv udbreder sig paa større Strækninger. Til 1 Pd. Salve, eller omtrent saameget, som kan udgjøre ½ Pot, kan sættes 6 Potter hedt Vand. 5) Det Valkiste Bakkemiddel. 5 Pd. Potasse opløses i 20 Potter Vand og bringes til Kog i en Gryde, derpaa tilsættes under Røgningen i smaa Portioner 8 Pd. løbset Kalk, idet Blandingen stadig omrøres. Efter ¼ Times Røgning udhældes

Huden i et Kar, og naar Kalken har udsat sig, heldes den klare Lud igjen i Gryden og oppvarmes næsten til Kogning, hvorpaa der tilsættes 4 P. Tjære og 6 P. stinkende Hjortetaksolle. Blandingen holdes varm omrøres stadig indtil den tilsatte Olie og Tjære er fuldkommen opløst. Naar dette Bæstemiddel skal anvendes, opblandes det med 900 Potter Vand, hvoraf endel maa være saa varm, at den hele Blanding bliver lunken. Faarene behandles med dette Middel paa følgende Maade: Man tager to Trækar, der ere saa store, at et Faar kan staa i dem. Det ene fyldes til $\frac{3}{4}$ eller $\frac{1}{2}$ Dele med Bæstemiddelet, medens det Andet stilles ved Siden deraf tomt. Det Faar, som skal bades, tages af en Karl med den ene Haand om Forbenene og med den anden om Bagbenene, en anden Karl holder Hovedet. Faaret dypes derpaa i Badevætsken med Ryggen nedad, saa at kun Hovedet og den nederste Del af Benene holdes ovenfor Badevætsken. Man holder Faaret i Bædsken i nogle Minutter, eller indtil Huden kan være ret gjennemblødet, hvorpaa det slippes op i det tomme Kar. Medens den overflødige Badevædske afdrypper bliver Huden nøie undersøgt, og hvor man finder Skorper, afsrives disse og Stedet indgvides med Badevædsken eller med Salve, eftersom Saarene ere dybe. Hvor der viser sig Bylder, bør man indgvide Terpentinsalve. Saadan Badning maa gjentages 3de Gange i det Ringeste, hver Gang med 8 til 10 Dages Mellemrum, idet man stadig undersøger Faarene og anvender Indsmøring af Salve paa de Steder, hvor Skorper eller Saar findes. Bemærkes det, at den paastrøgne Salve, formeldst dens Skarphed, gjør Huden rød i Omkredsen, maa man afvædske den med lunkent Vand, eller, hvis Terpentinsalve er brugt, med Sæbe og Vand. Rødheden vil da efter et Par Dages Forløb igjen forsvinde, hvorefter man igjen kan stryge Salve paa de Steder, hvor Skorper eller Saar atter vise sig. Efterhaanden som disse forsvinde, bør Faarene overstyldes med lunkent Vand, saa at de anvendte Salver og Bæstemidler kunne blive vel affyllede, og man nøie kan se, om der ikke skulde vise sig Levninger af Sygdommen paa noget Sted af Huden. Naar Indsmøringer eller Bæstninger skulle foretages, er det fordelagtigt forud at klippe Faarene, for at Medikamenterne kunne komme i nærmere Berørelse med Huden, og man bedre kan iagttage Helbredelsens Fremgang. Badningen med det Vædske Bæstemiddel bør helst foregaa om Foraaret, førend Faarene slippes paa Havn og strax efterat de ere klippede eller saa tidligt paa Høsten, at man endnu ikke behøver at indsætte Faarene om Natten. Man vil saaledes kunne undgaa at bringe Faarene ind i Hus, hvor de under Sygdommen have opholdt sig, og som ikke har kunnet været undergaaet fornøden Renselse. Forfaavidt Badningen foregaa paa den Tid, Faarene gaa paa Havn, bør de, efter den sidste Badning bringes paa en anden Havnegang end den, hvor de tidligere have gaaet, for at de ikke igjen skulle blive smittede ved den Sygdomsmitte, de selv tidligere have medbragt

til Stedet. Man kan regne, at til een Badning medgaaar 1 Pot Badevædske for hvert Faar; men da man til Badningen bør have saamegen Vædske i Badekarret, at Faarene deri fuldstændigt, som ovenfor angivet, kunne blive neddyppede, bør man altid have tilovers saamegen Badevædske, som kan rummes i det anvendte Badekar. Da de Faar, som i høiere Grad have været behæftede med Skab, gjerne er meget svagt, og det ofte i den Grad, at de tilfodst tabe Madlysten, er det af Vigtighed tilligemed godt Foder at give dem indvortes Medikamenter. Af saadanne vise sig virksomme: Salt, Malurt, Entian eller Sodrod, Buksblade, der i Almindelighed være i alle Myrter, Pors, Tjære. Man kan blande Pulver af disse Urter med Salt og fint Ler, og deraf gjøre Klumper, som lægges paa beleilige Steder i Faarehuset. Faarene ville da efter Behag gnave paa Massen. 1 Pot Tjære kan i et Kar vøres om med 50 Potter Vand, helst varmt, hvorpaa det affjolede tjæreholdende Vand gives Faarene til Drikke een Gang daglig. Om Sommeren bør det paasees, at Faarene gives god og tør Havre, og at de ikke udsættes for Solheden paa den varmeste Tid af Dagen, hvilket i Almindelighed hjælper bedre paa Dyrenes Helbredelse end egentlig indvortes givne Medikamenter. Paa den Tid — saasom om Vinteren — da man ikke godt kan anvende almindelig Badetur, bør man anvende Indgvidning med Salver og Bæstning, saa ofte man mærker, at Faarene begynde at faa Kløe. Saaledes vil man i betydelig Grad hindre, at Skabsygen faar Dørhaand. Skulde det end synes, at man i en Faareflokk paa denne Maade havde udryddet Skabsygen, bør man dog ikke undlade i Sommertiden at anvende Badningen for at være saameget mere sikker paa, at man havde aldeles hævet Sygdommen.

§ 3. Faarehusenes Rensning. Ethvert Hus, hvort skabbede Faar have opholdt sig, om det endog kun har været et Kvarteers Tid, kan meget let meddele Sygdomsmitte til friske Faar. Saadanne Hus maa derfor, for at blive smittefrie, med Omhyggelighed renses, førend de anvendes til Ophold for skabfrie Dyr. Rensningen af et Faarehus bør foregaa saaledes: Al Gjødning og Strøelse bliver udtagen; Væggene og Loftet affeies omhyggeligen med Risikoste. Derpaa afvædses Væggene og Loftet med kogt Vand, hvilket lettest kan ske ved at svette det kogende Vand omkring med en noget langstafet Dse eller Slev. Derved ville endog Sprækker eller andre Huller fyldes med varmt Vand. Naar det overflødige Vand efter et Døgn er afløbet eller bortdunstet, haves en meget tynd Belling af Kalk med kogende Vand, hvormed man ligeledes overdunker Væggene og Loftet. Tilfodst behandles Gulvet paa samme Maade. Naar endelig Huset bliver vel udtørret i en Tid af 6 til 8 Uger ved at alle Døre og Vinduer eller Glugger stadigen holdes aabne, kan man være temmelig sikker paa, at Huset er befriet for Skabsmitte. Allehaande mindre Gjenstande, som ere anvendte i Faarehuset, hvor smittede Dyr have opholdt, maa ligeledes

omhyggeliggen renses ved Vaskning med kogende Vand, længere Tids Udluftning, og om muligt ved Dverfalkning.

§ 4. Andre Forholdsregler mod Skabsmittens Udbredelse. Det er ikke alene ved at skabbede Faar komme sammen med sunde, at Skabsmitten kan overføres fra hine paa disse. Komme sunde Faar til at gaa paa de samme Stæder, hvor syge Dyr nylig have været, vil Smitten meget let overføres. Ligeledes kan et Menneffe, der med sine Klæder har været i Berørelse med syge Dyr, føre Smitte over paa Sunde. Det er derfor nødvendigt paa enhver Maade at forhindre, at friske Faar ikke komme i Nærheden af skabbede, samt at undgaa enhver Anledning til at overføre Smitten enten ved Menneffer, Dyr eller andre Gjenstande. Skulde man have Mistanke om, at Smitte muligens kunde være indbragt i en sund Flok, bør man stadig i en Tid af 3 Uger eller 1 Maaned lægge Mærke til Faarenes Bevægelser. Jagttager man da, at noget af Dyrene søger at gnide sig mod Vægge eller andre saadanne Gjenstande, eller sparker sig med Bagbenene henover Halsen, maa saadanne Dyr strax bringes ud af Flokken og holdes paa et affides Sted, hvorhos det strax bør underkastes medicinsk Behandling. Bemærker man Tegn til at flere af Flokken ere smittede, gjør man rettest i strax at tage den hele Flok under Behandling, da de friske Dyr ikke lide nogen Skade ved at behandles paa samme Maade som de syge. Herved vinder man, at Sygdommen ikke kommer saa vidt, at man lider Tab paa Ulden.

Gjødselvingen.

(Fortsættelse fra No. 39.)

De kvælstofholdige, faste eller flydende Legemer ere de mest rede til frivillig at forandre sig, og naar de først ere komne ind paa den Vej, bringe de, virkende paa samme Maade som Gjæringsmidler, Stoffer til at forraadne, som paa egen Haand vilde være uforanderlige. Af denne Grund forandrer den i rent Vand opløste Urat ikke sin Natur, medens den, som en Del af Urinen, forraadner, saasnart Slimen i Blæren begynder at forraadne.

Det sidste Produkt af de gradvis foregaaende Omdannelser, som de kvælstofholdige Stoffers Gjærning foranlediger, er et Alkali, Ammoniak. Saaledes ende Albumin, Urat og Galde fra Kvægets Udtømmelser altid med at fremkalde Ammoniak, hvad enten de gjøre mere eller mindre voldsomt i Møddingen, eller de opløses langsomt, gradvis i den dyrkede Jord.

De Plantebede, hvori der forekommer meget lidt Kvælstof, saasom Halm, Bedstov, Cellulose, undgaa heller ikke de tre omtalte Stoffers Indvirkning. Der foregaaer under disse Omstændigheder en virkelig Forbrænding, ledsaget af Varme-

udvikling. Halm, der for en stor Del bestaar af Cellulose, ophebes hurtigt, naar det er vaadt og samlet i Masse, saa at det ofte foranlediger Brand. Selve naar Temperaturen er lav, fortsættes Forbrændingen af disse Bestanddele ikke desto mindre; der dannes Kulsyre og Vand paa Bekostning af deres Kulfstof og Brint. Naar et Alkali er tilstede, antager denne langsomme Forbrænding en anden Karakter; man forefinder da brune, analoge, om ikke i de fleste Stoffer med Humus, som Muldjorden skylder sin mørke Farve. Cellulosen i Foderet, som man næsten uforandret gjenfinder i Ekstremiteterne, og i Halmstroelsen lider i begge Tilfælde denne Forandring under Gjæringen i Møddingen; man maa tilskrive dem den store Mængde brune Bestanddele, som man finder navnlig i den færdige Gjødning og i Lænnen.

Ammoniakten, der dannes ved den sidste Udskillelse af Plante- og Dyr-Organismernes kvælstofholdige Substanter, bestaar af:

Kvælstof	175
Brint	37,5

212,5

for at udgjøre . . . 275,0 Kulsyre,
for at udgjøre . . . 487,5 kulsur Ammf.

Efter denne Sammensætning ser man strax, at man vil erholde 212 Pund Ammoniak i Møddingen, naar man har bragt dert:

1116 Pund Albumin	
eller 3662 — Dregalde	
eller 375 — Urat.	

Kort sagt, Udtømmelserne og Stroelsene bringe til Gjødningen følgende Stoffer:

Ekstremiteter: Albumin,	} frembringende kulsur Ammoniak.
Galde	
Slim	
Fosforsure Salte.	
Cellulose, frembringende brune Syrer.	
Urinen: Urat, frembringende kulsur Ammoniak.	
alkaliske Salte.	
Dobbeltkulsurt Kali.	

I Virkeligheden finder man i stærkt forraadnet Staldgjødning: kulsur Ammoniak, alkaliske, fosforsure Salte, Saltsyre, dobbelt kulsurt Kali; opblødt Halm, der har Udseende af Torv; brune, mere eller mindre kvælstofholdige, med Muldjordens Humus*) mere eller mindre beslægtede Syrer; fede og harpiragtige Stoffer, fosforsur Kalk, kulsur Kalk, opløselig Kulsyre, Ler og Sand; Vand i det Forhold: 70—80 Procent; fri Kulsyre.

Disse ere de nødvendige, endog uundværlige Substanter for Planternes Udvikling, hvis Grundbestanddele ere Kulfstof, Brint, Jlt, Kvælstof, Fosforforbindelser, alkaliske og jordagtige Salte. Møddingen forener da alt, hvad der gavner Plantelivet, og dette er ganske i sin Orden, da den bestaar af Levninger, Affald, der tilfids ikke have anden Oprindelse end fra Planterne.

*) Ved Humus forstaa de franske Agronomer den opløselige Del af Muldjorden. Red.

3 1000 Pund Gjødning

I normal Tilstand. Antaget tør.

Ækvivalent for Ammoniak 4,98 Pbd. 24,05 Pbd.

Fosforsyre 2,00 — 9,70 —

Halvfortæret Gjødning fra Liebfrauenberg:

Normal Tilstand. Antaget tør.

Kvælst. 0,35. Kvælst. 2,06.

Organiske Bestanddele	11,342	66,639
Fosforsyre	0,257	1,510
Kali	0,097	0,570
Kalk	0,923	5,423
Sulfure og svovlsure		
Alkaller	0,405	2,379
Magnesia, Jernitke og		
Mangan	0,182	1,070
Riselsjord, Sand, Ler	3,814	22,409
Band	82,980	=
	100,000	100,000

3 1000 Pund Gjødning:

I normal Tilstand. Antaget tør.

Ækvivalent for Ammoniak 4,25 Pbd. 25,01 Pbd.

Fosforsyre 2,57 — 15,10 —

Den kemiske Undersøgelse af flere friske Gjødningsprover, nemlig Halmstrøelse, der er gennemtrængt af Udsømmelser, som kun have ligget i 24 Timer under Dyrene og følgelig i den Tilstand, hvori de ere bragte i Mødningen, kunde synes at tilkjendegive, at der kun er en meget ringe Forskjel mellem Sammensætningen af ikke gjæret Gjødning og af Gjødning, der har ligget nogen Tid i Mødningen, naar Gjæringen har været meget maadeholden.

Saaledes indeholdt frisk Gjødning af en Hest*), som fødtes paa Hø og Havre og daglig fik 4 Pbd. Halm til Strøelse, i 1000 Pund.

I normal Tilstand. Antaget tør.

Ækvivalent for Ammoniak 8,14 Pbd. 30,93 Pbd.

Fosforsyre 2,32 — 7,14 —

Frisk Gjødning af en Ko, der fødtes paa anden Slæt Hø og Kartofler og daglig fik 6 Pbd. Hvedehalm til Strøelse, indeholdt i 1000 Pbd.:

I normal Tilstand. Antaget tør.

Ækvivalent for Ammoniak 4,14 Pbd. 22,84 Pbd.

Fosforsyre 1,29 — 7,11 —

Frisk Gjødning af et Faar, der er født med Hø og daglig har faaet 1/2 Pund Hvedehalm til Strøelse, i 1000 Pund:

I normal Tilstand. Antaget tør.

Ækvivalent for Ammoniak 10,00 Pbd. 26,06 Pbd.

Fosforsyre 2,03 — 5,29 —

Frisk Gjødning af et Svin, der fødtes paa kogte Kartofler og daglig fik 1 Pund Hvedehalm til Strøelse, indeholdt i 1000 Pund:

I normal Tilstand. Antaget tør.

Ækvivalent for Ammoniak 9,54 Pbd. 35,18 Pbd.

Fosforsyre 2,07 — 7,64 —

Man ser heraf, at der i den gjærede Gjødning findes en Smule mere af fosforsure Salte og lidt mindre Kvælstof end i den friske Gjød-

ning, hvad der synes at tyde paa, at der under Forraadnelsen forsvinder en vis Mængde Kvælstof.

Agronomerne have omhyggeligt bestræbt sig med de Tab af Ammoniak, som Gjødningens Gjæring skal foranledige. Der har imidlertid ikke været foretaget noget Forsøg, for at bestemme, hvor stort dette Tab var, naar det foregik under de ugunstige Forhold; men man antog, at den kulsure Ammoniak forsvandt, fordi den er flygtig, og man bestræbte sig for at omdanne Ammoniak til et fast Salt, ved at blande svovlsur Kali (Gibs) ind i den gjærede Mæsse.

Det er udenfor al Tvivl, at der, naar man kommer pulveriseret Gibs i en Oplosning af kulsur Ammoniak, vil foregaa en dobbelt Adskillelse, idet der fremkommer dels kulsur Kali, dels svovlsur Ammoniak, der er et overordentlig fast Salt; men vil denne Virkning være ligesaa sikker, naar man fordeler Gibs over en betydelig Mæsse organiske Bestanddele, der ere i fuld Gjæring? Ingenlunde; først vil den største Del af svovlsyren adskilles, og der vilde danne sig svovlsyrlig Kali. Man har ogsaa anbefalet at sætte svovlsurt Jern til Kannen, indtil den ophørte at være alkalisk; med denne Kanne, hvis kulsure Ammoniak man saaledes havde forandret til svovlsur Ammoniak, og hvori der vilde blive et Overflud af svovlsurt Jern, har man foreslaaet at vande Gjødningen, for at omdanne den kulsure Ammoniak til svovlsur Ammoniak. Ganste vist vilde man paa denne let ubefrørlige og lidet befrugtende Maade omdanne den flygtige kulsure Ammoniak til den faste svovlsure Ammoniak; det tilsigtede Maal vilde være opnaaet, og dog vilde det, man kan ikke gjentage det for ofte, være et beklageligt Resultat, naar Tælen var om Staldgjødning. Grunden dertil er denne. Naar Gibs eller svovlsurt Jern, sat til Kannen, virkede alene paa den kulsure Ammoniak, var Midlet prisværdigt. Men i Staldgjødningen findes, foruden kulsur Ammoniak, kulsurt Kali, der ved Omsætningen vil blive til svovlsurt Kali. Men kulsurt Kali er et af Vegetationens virksomste Hjælpeidler; det er navnlig ved dets Tilstedeværelse, at Træasse kan udøve en saa kjendelig Virkning, der er saadaglig for alle Slags dyrkede Planter. Der er et Salt, hvis Handelsværdi aldeles ikke staar tilbage for den kulsure Ammoniafs, og dog vilde man, for at forebygge Tabet af en Del af Gjødningens Ammoniak, aldeles udelægge det, idet man omdannede det til svovlsurt Kali eller et næsten virksomt Salt. For at vise, hvilket Tab Landmændene vilde lide ved at bortfjerne det kulsure Kali fra Kannen, behøver man blot at erindre om, at de Planteadendes Urin indeholder næsten ligesaa meget dobbeltkulsurt Kali, som Urat, hvorfra Ammoniakten hydrerer. Saaledes indeholde 1000 Pbd. Ko-Urin 16 Pbd. dobbeltkulsurt Kali, der svarer til 10 Pbd. Kali*) og 18 Pbd. Urat, der svarer til 10,2 Pbd. Ammoniak. Gjødningen,

*) De specielle Analyser af de forskellige Husdyrs Gjødning ere her ubeladte med Undtagelse af Angivelserne af de to vigtigste Stoffer.

*) Dobbelt kulsurt Kali bestaar af: Kali . . . 589.
Kulsyre . . . 350.

der var behandlet med Gips eller svovlsurt Jern, vilde altfaa miste alt sit faste, kulsure Alkali og folgelig en stor Del af sin Vaerd. I ethvert Tilfaelde er Ammoniaktabet i velbehandlet Gjødning ikke saa stort, at man, for at forebygge det, bør beslutte sig til aldeles at forsyre et saa virksomt Gjødningsstof som kulsurt Kali.

Paa nogle Stepper, hvor man samler de Planteædendes Urin, for at sprøite den paa Jorden, har man foreslaaet, ligeledes med Hensyn til Ammoniakens Bevarelse, at sætte til hver Kubiffod af Massen 12,37 Gram Sulfure eller 4,6 Gram Svovlsyrling (det er 1 Pd. Sulfure til 40 Kubiffod eller $9\frac{1}{2}$ Td. og 1 Pd. Svovlsyrling til 108 Kubiffod eller 25 Td.) Dette er atter et daarligt Arbejde, fordi man, for at danne saltsur eller svovlsur Ammoniak, forsyrrer alt det dobbeltkulsure Kali. Det bedste er ganske vist at bringe den forraadnede Urin paa Jorden uden at lade den undergaa nogen Behandling, selv om man skulde miste noget Ammoniak, og især maa man raade dem, som anvende Urin i naturlig Tilstand, at fortynde den med Vand, naar den udbringes, navnlig paa en tør Tid.

Paa en Moedding, hvor Gjødningen er godt sammenpakketh og stadigt holdes passende fugtig, mærker man, naar den daglig dækkes med ny Stroelse, neppe nogen Lugt af Ammoniak, og der behøves intet mindre end meget skarpe Prover for at spore dens Tilstedeværelse.

De anførte Resultater af Analyserne vise forevrigt, at Gjødning, som man har opbevaret i flere Maanedes og afholdt fra Indvirkningen for en voldsom Gjæring, ikke afviger saa meget, som man sædvanlig tror, fra frist Gjødning.

At blande svovlsur Kali eller svovlsurt Jern i Gjødning, der afgiver Ammoniak, vilde ikke være virkelig fordelagtigt uden i Tilfælde af, at det ikke vdelagde et saa kostbart Salt som kulsurt Kali. Saaledes kunne Kaltringsjødning og forraadnet Menneke-Urin, der samles i Kaserne, Fængsler, Fabriker, uden Skade behandles med svovlsurt Jern eller svovlsur Kali, da det gjaelder om at bevare det, indtil det bringes paa Jorden. Man vil endog finde 2 Fordele derved: først en Forminstelse i Stanken, hvorved Gjødningens Opsamling bliver mindre besværlig; dernæst et ringere Tab ved Anvendelsen, da den opløste svovlsure Kali ikke forsygter saaledes som den kulsure Ammoniak: dog maa man ikke overdrive det Ammoniaktab, man vilde lide, førend den forraadnede Urin blev optaget af Jorden, da den er ubetydelig paa Grund af den store Mængde Vand, som Massen indeholder.

Man kan danne sig en Forestilling om den fortyndede Tilstand, hvori Ammoniaksaltet forekommer, naar man betænker, at 1000 Pd. Menneke-Urin i Regelen indeholde 23 Pd. Urat, som under Forraadningen udvikler 13 Pd. Ammoniak. Jeg slutter deraf, at man helst maa føre Gjødningsstofferne umiddelbart ud paa Jorden uden at underkaste dem nogen foregaaende Behandling, naar Omstændighederne ikke opfordre til Desinfektion. Saaledes bør desuden Landmændene

sig ogsaa ad i Flandern og Elsas, hvor de med saa megen Fordel anvende disse Stoffer.

(Fortsættes)

Indlandet.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 15de d. M. er Trondhjems Amts Landbrugsskole bevilget 1030 Spd. som Bidrag af Statskassen for Aaret fra September 1858 til September 1859.

— Ifølge Aftenbladet skulde Kapitain Rye rejse op til Sigdal og Krødsherred for at bistaa Amtmanden med sine Raad i Anledning af de Odelægges paa Veie og Broer, som Flommen har anrettet. Ligeledes har Departementet anmodet Kanaldirektøren om at rejse op for at se, hvad der er at gjøre for at redde Solunfletten, der er aldeles oversvømmet og trues med at bortskylles.

— Ifølge Morgenbladet ere Civil-Ingeniør Pihl og Mekanicus Schlytter afreiste til England for at indkjøbe Skinner til Jernbane-Anlæggene og hvor til Direktør Sørensen, som nu opholder sig der, vil være dem behjælpelig.

— Natten til d. 29de f. M. opbrændte paa den saakaldte Thranefløkke imellem Jernbanen ved Grønland og de egentlige Borttomter ved Akerselven, en Beholdning af Bødd, Planter o. s. v. tilhørende Grosserer Young og taxerede for 11,500 Spd.; men Værdien skal have udgjort 16,000 Spd. Man antager, at Jlden var paasat, dog er endnu Intet oplyst derom.

— Grosserer Young har igennem Politiet udlovet en Belønning af 1000 Spd. til den, der kan opdagde Gjæringsmændene til Jildebranden den 28de f. M., forsaavidt den er paasat.

— Hypothekbanken har fastsat Salgspriserne for Hypothekbank-Obligationer for Serie 1858 til 92 pCt.

— Møllarguten (den berømte nationale Spillemand) er ankommen til Hovedstaden, hvor han agter at lade sig høre, efter Sigende paa De Bulls Koncert i Aften.

— Civil-Ingeniør Pihl skal, ifølge Morgenbl., efterat Detaillendstikning i høst af Ellestrømmens Kongsvinger = Jernbane = Linien er afsluttet, have indstillet, at Retningen af Linien med Dvergang ved Fedsund og langs Flommens østre Bred til Blakser skulde blive at vælge fremfor den tidligere udstukne paa Elvens vestre Bred med Dvergang ved Bingsfos. Denne østre Linie skal baade være kortere, og det antages, at den vil medføre en temmelig betydelig Besparelse i Omkostninger, ligesom den væsentligste Tilførsel her kan paaregnes. Endelig vil ogsaa Dvergangen over Fedsund afhjælpe Savnet af Broforbindelse i dette Strøg, om den først projekterede Linie bibeholdtes.

— Videnskaberens Selskab i Christiania har paany modtaget en Gave af 1000 Spd. Den første Giver af 1000 Spd. var Professor Faye.

— Ifølge Morgenbladet skal der i Stockholm sammentræde en norsk-svensk Kommission til Udarbejdelse af et nyt Signalsystem for begge Rigers

Marine. En anden norsk-svensk Kommission har allerede indleveret Udkast til et nyt Salut-Reglement.

— Den i Christiania nedfattede Kommission til at tage Forslaget om Armeens Reorganisation under fornyet Overvejelse, har i disse Dage begyndt sine Møder.

— Ifølge Christianiaposten ankom for et Par Dage siden 185,000 Spd. i Solvbarer til Banken fra J. C. Donner.

— Imellem Christiania og Molde blev Telegraf-Forbindelsen aabnet den 30te f. M.

Paa **Kongsberg** udbrod den 27de f. M. en Ildbrand, hvorved et halvt Snes Huse til en Afsurancelign af 9170 Spd. nedbrændte, deriblandt Hyttemesterboligen og Hyttens Laboratorium. Hytten og Mynten reddedes; dog afbrændte forholdsvis kun lidet Juddo.

— Ved et den 21de og 22de f. M. paa Vinorens Solværk afholdt Møde af Direktion og Repræsentanter, blev Direktionen bemyndiget til at fortsætte Driften paa de paabegyndte Arbeidspunkter med de Midler, som Statutterne tillade anvendte. Der bestemtes tillige Væddinger for Driftsbestyrer, Stiger, Ophjnsmand, Kæserer og Bogholder. Direktionen blev tillige bemyndiget til at kjøbe en mindre Skov paa Vinoren.

Trondhjems-Posten meddeler, at der i Sverige medio f. M. var tegnet 100,000 Rdlr. Rgs. og i Norge 16,500 Rdlr. Rgs. (hvoraf i Trondhjem alene 15,000 Rdlr.) til dels ved Kanalisering og Benyttelse af de større svenske Indsøer Anjan, Kolln, Storfsen og Nepsundsøen, dels ved Jernbaner at istandbringe en ny og lettere Kommunikation imellem Bottnbugten og Trondhjemsfjorden. Linien skulde gaa fra Bråke Gjestgivergaard, ved den østlige Ende af Nepsundsøen, ca. 5 à 7 Mile i Øst for Östersund og omtrent 11 à 12 Mile i Vest for Sundsvall til Nagsgrändfen. Et i denne Anledning oprettet Aktieselskab fik den 11te Decbr. f. M. fgl. Approbation paa sine Statuter og agter paa ovennævnte Linie at overtage Befordring af Personer og Gods mod en bestemt Tæxt. Aktiekapitalen er bestemt til 200,000 Rdlr. Rgs. eller 50,000 Spd. Det norske Storching har, som bekendt, bevilget de fornødne Midler til Veianlægget fra det Sted, hvor Aktieselskabets Vei endes til Skiftet Smul ved den ælde Jemtlandsvei. Arbeidet skulde i Norge begynde i disse Dage; men det er allerede i Gang i Sverige.

Udlandet.

Sverige. Krigsministeren, Grev Gyldenstolpe, har faaet Afsted; men er paa samme Tid udnævnt til General. Oberst Bjørnstrjerna er bleven Krigsminister.

England. Den engelske Gesandt i Turin, Sir J. Hudson, skal fra sin Regjering have modtaget en Depesche, hvori han anmodes om af den sardiniske Minister Grev Cavour at fordrø bestemte og omfattende Forklaringer om Naturen og Betydningen af den Kontrakt, som er bleven afsluttet med Dampskibsselskabet i Odesia.

— I Paris er man fornærmet over, at Londen-Abviserne temmelig udelukkende tilskriver England Fortjenesten af at have istandbragt den med China affluttede Traktat. Hvad man hidindtil ved om hvad der foregik i Tientsin taler magtellig til Gunst for Engländerne. Saaledes er det t. Ex. vist, at ved Forhandlingerne med de kinesiske Befaldmægtigede, hver Gang, naar disse gjorde Vanskeligheder, Lord Elgin (den engelske Gesandt) og ikke Baron Gros (den franske) tog Dødet, for at erklære, at han vilde gaa til Peking, samt at han ogsaa allerede en Gang gav de ved Flodens Munding stationerede Tropper Befaling til at sætte sig i Marsch, en Forholdsregel, som strax havde den forønskede Virkning i Peking. Tillige synes man i Paris at overse, at Chineseerne gjentagne Gange have følt Englands Arm, og at de havde staaet i manglehaande og vigtige Forhold til dette Land, medens Franskmændene ganske nyligt var traadt dem imøde som Magt.

— Et nyt engelsk-hollandsk Telegraf-Kabeltaug er lykkeligt blevet nedlagt. Ifølge Efterretninger fra Ny-York af 11te September har Over-Elektrikeren Hr. Lundy bestemt forskffret, at det atlantiske Telegraftaug ei er færdig. Den 1ste September opførte denne Telegrafts Virksomhed aldeles i Amerika.

Frankrig. Marsagen til det overordentlige Dypving, som Pariserbørsen i kort Tid har taget, siger Times, synes at være rigtig angiven af de franske Blade. Det var ikke Spekulationen, som tilveiebragte den; thi allerede i hele Maaneder hed det, at de første Finants-Instituter forjæves havde anstrængt sig for at indaande nyt Liv i Børsen. Hvad der har frembragt disse Forandringer er derimod ene og alene Tilbragelsernes Gang og Forandringen i den offentlige Mening. I den lysere politiske Horizont maa man alene søge Marsagen. Børsens Operationer afhænge ikke i noget Land saameget af Hoffets Stemning, som i Frankrig, og aldrig saameget under nogen af dets Regjeringer, som af dets nuværende. Er den nuværende Stigen paa Pariserbørsen berettiget, da maa en frygtelig Byrde et eller andet Sted være bleven afvækket, hvor den hidindtil magtig havde trykket. Af hvilken Slags denne Byrde har været, og hvorved den er bleven aftrykket maa de vide, som ere indviede i de keiserlige Gemmeligheder.

Østerrig. Fra Wien meddeles, som paafaldende, den store Mangel paa unge Mænd, der have Lyft og Kjærlighed til at offere sig for den katolske Præstestand. Dette har vist sig allerede i flere Aar; men er aldrig bleven følt saa levende som nu, og giver derfor ogsaa Anledning til alvorlige Betragtninger. Marsagen, hvorfor den unge Generation er saa forholdsvis lidet tilbøielig til at indtræde i de katolske Seminarier er ikke alene Afstagslign af Studeerende overhovedet; men især de store Fordringer, som pludseligt gjøres til de unge Mennesker.

Rusland. Ildbrænde og Skovbrænde forekomme hver Sommer hyppigt i Rusland. Furu-træerne fange i den tørre Aarstid let Ild, ligesledes Træhusene. Men i denne Sommer er Ilden den største, end den har været i lang Tid og Branden har en usædvanlig Udstrækning. Saaledes er paa Petersburger-Moskauer-Jernbanen Grundtommeret

og Telegrafstangerne opbrændte og Passagererne vare i de sidste Dage af August næsten blevne kvalte paa et saadant Brandsted. Dndet var saa stort, at Jernbanefærdens engang var ganske afbrudt i 36 Timer imellem Petersburg og Moskva.

— Efter hvad der fra forskjellige Sider berettes, sees kun altfor tydeligt, at den grundeiede Adel i det russiske Keiserrige søger ved alle mulige Slags Betænkninger, Præliminær-Betingelser, emend ikke at forhindre, saa dog til en ubestemt Tid at henskylde de Livnæns Frigivelse og Eiendommens Overdragelse til Bønderne og søger derved at svække Regjeringens velvillige Hensigter. Følgen deraf er, at Landets Bønde-Befolkning tror sig bedraget af Adelen og at der paa forskjellige Steder komme urolige Bevægelser tilsyne, hvilke dog snart undertrykkes. Ogsaa nu ere Rygter igang om nye Bønde-Uroligheder. Man overtyder sig mere og mere om, at Regjeringen har gjort et Feilgreb, da den for ikke at krænke den grundeiede Adel overlod Afgjørelsen til den, og lagde det hele Anliggende i Hænderne paa Adels-Komiteer, som i den Anledning skulde træde sammen.

— Det store russiske Dampskibsselskab i Odessa skal ogsaa i en af Algiriens Havne have faaet en Forfrisknings-Station og et Kul-Lager. Ligeledes staar det i Underhandling med den græske Regjering om Tilladelse til Oprettelsen af et Kul-Depot i Nærheden af Athen.

— Prinds Napoleon skulde i Mandags indtræffe i Berlin og uden Ophold reise til Warschau, hvor Keiser Alexander opholder sig.

Indien. Ifølge Efterretning fra Bombay af 7de September have Smaltor-Oprørerne i en Tægtning med General Roberts mistet 700 Mand og ere flygtede til Tchembel. Et Fort (Pource) kapitulerede efter et 30 Timers Bombardement. Sir Grant staar ved Sultanpur. En Afdeling af 550 Politi-Soldater har faaet en Hob af 4000 Oprørere, Bøndskab, Præsidentfaberne Bombay og Madras ere rolige. Tre Sepoys-Regimenter ere atter blevne bevæbnede af Englænderne.

Egypten. „Constitutionel“ offentliggjør en Skrivelse fra Kairo, som Stabsfører Genrettelsen af 3 Røvere og forsikrer, at denne hurtige Afstraffelse har gjort et meget gavnligt Indtryk paa de sanstfælske Muselmænd. Scheiken i en Mosche i Alexandria vilde af denne Genrettelse tage Anledning til at opstige Maserne mod Regjeringen; men han blev strax tagen ned af Prædikestolen, bragt i en Bøgn og ført til Abukirs Fæstning. En Uge i Forveien lod Regjeringen arrestere 30 Scheiker, der havde søgt at opstige Folket. Men hvad man havde sagt om en Sammenfærgelse mod Said Pascha, var aldeles ugrundet. Ogsaa Monitoren siger, at Bevægelserne der ganske havde lagt sig.

af forskjellig Race, der i enhver Henseende svare til deres Bestemmelse, saavel som ogsaa store Slagtebyr, at bekomme til moderate Priser, naar man jo for jo heller direkte, i betalte Breve, henvender sig til Cleren, Kasserer Samuelson paa Kongsberg.

Sammesteds kunne formedelst forandret Bestemmelse to a tre udvalgte Rjør, for hvis Godhed indestaaes, være at bekomme.

De med Skilling-Magazinet udsendte Subskriptionsplaner paa „Billedning i Landbruget,“ der maatte være paa tegnede Subskribenter, bedes mig tilsendte i Løbet af indeværende Maaned.

Christiania, 1ste Oktober 1858

Chr. A. Wulfsberg.

Ægte peruansk Guano.

Ny Forsyning af ægte peruansk Guano er nu ankommen og Prisen er nedsat til 3 Spd. 16 p for 100 Pund. Hver Sæl veier som for omkring 160 Pund. Indløbende Bestillinger, ledsagede af det omtrentlige Beløb, udføres strax.

Joh. P. Olsen,
Skippergaden No. 4.

Christiania Kornpriser.

Indenlandsk

Hvede, 3 $\frac{1}{2}$ a 5 $\frac{1}{2}$ Spd. intet solgt.
Rug, 15 p a 16 p.
Byg, 14 p a 15 p 12 p.

Udenlandsk

Rug østersøst 18 p 12 p a 19 p.
Rug dansk 16 p 12 p a 17 p.
Byg 2radigt 16 p.
Erter 4 a 5 Spd.
Hvede 5 $\frac{1}{2}$ Spd. a 5 Spd. 3 p.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Rjøbnd. 6 Spd. pr. Id.
Sild, stor Mld. 5 Spd. pr. Id.
Sild, smaa do. 4 $\frac{1}{2}$ a 4 $\frac{1}{2}$ Spd.
Sild, stor Christ. 4 $\frac{1}{2}$ Spd. pr. Id.
Sild, smaa do. 3 $\frac{1}{2}$ Spd. pr. Id.
Storset 6 p pr. Bog.
Middelsæt 4 p 12 p a 1 Spd. pr. Bog.
Emaaset 4 p pr. Bog.
Rødskær 6 p 12 p.

Udgiverens Adresse:

J. Schrøder. Bøll i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlaat af W. C. Fabricius.

Etablisementet til Svins Forædling paa Frederiksdal.

Da denne Indretnings Virksomhed ophører med indeværende Aar, ere flere unge Tillægsdyr